

BERLIN!

Destination

AKTIONÆRINFORMATION • EGENSINVEST EJENDOMME TYSKLAND A/S

NR. 4/2018 - ÅRGANG 8

INDHOLD

- 3 Resultat 3. kvartal 2018
- 4 Landsbyidyl og plattenbau-ejendomme
- 7 Det politiske landkort
- 8 Siemensstadt 2.0
- 8 Finanskalender 2019
- 9 Jagten på eksklusive secondhand mærkevarer
- 10 På vinger til Berlin
- 12 Alternative julemarkeder

UDGIVELSE

EgnsINVEST Ejendomme Tyskland A/S
Vitus Berings Plads 5
8700 Horsens
info@ejdtyskland.dk

REDAKTION

Thorkild Steen Sørensen (ansv.)
Ulla Sørensen

LAYOUT/PRODUKTION/FOTO

Charlotte Baagø

SKRIBENTER

Charlotte Baagø

TRYK

Stibo Complete A/S, Horsens.
BERLIN er svanemærket.
Eftertryk kun tilladt efter aftale
med EgnsINVEST.

FOTOS

Siemens AG, Team Deluxe, Shutterstock
Ulla Sørensen, Charlotte Baagø

FORSIDEFOTO

Shutterstock

KONCERN HOVED- OG NØGLETAL

PERIODEN (t.kr.)	3. kvartal 2018	3. kvartal 2017	1/1-31/12 2017
Nettoomsætning	12.361	11.178	44.350
Resultat af primær drift	7.240	6.397	25.453
Finansielle poster (netto)	-2.746	-3.014	-11.444
EBVAT	4.494	3.382	14.010
Dagsværdiregulering	1.799	843	46.520
Periodens / Årets resultat	5.279	3.681	50.798
Investerings ejendomme til dagsværdi	1.187.697	1.097.404	1.124.585
Balancesum	1.202.403	1.101.303	1.130.467
Egenkapital inklusiv minoritetsinteresser	500.496	444.494	466.715

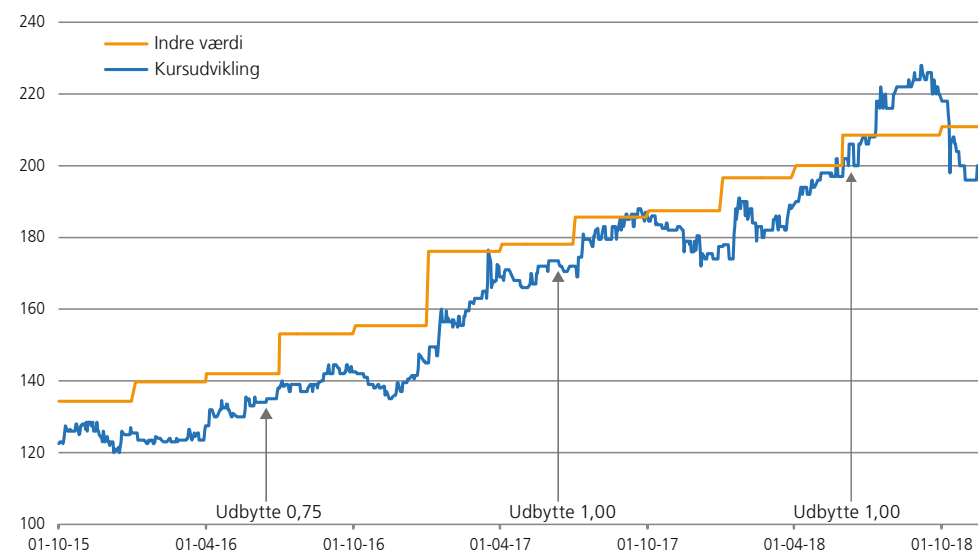
NØGLETAL

Resultat pr. aktie efter skat	2,25 kr.	1,57 kr.	21,63 kr.
Egenkapitalforrentning efter skat	1,1%	0,8%	11,6%
Soliditetgrad	41,2%	40,0%	40,8%

AKTIEN

Kurs ultimo i perioden	220	187	177,5
Indre værdi	210,85 kr.	187,42 kr.	196,62 kr.
Kurs / Indre værdi	1,04	1,00	0,90

UDVIKLING I AKTIEKURS OG INDRE VÆRDI

OMSÆTNING I AKTIEN

	Antal stk.	DKK
3. kv. 2018	31.324	6.930.148
2. kv. 2018	34.119	6.698.255
1. kv. 2018	37.508	6.899.214
4. kv. 2017	127.190	22.836.792

DOWNLOAD MATERIALE

Periodemeddelelse 3. kvartal
2018 for EgnsINVEST
Ejendomme Tyskland A/S kan
downloades fra hjemmesiden:
www.ejdtyskland.dk

Samlet resultat på **42,3 mio. kr.** efter tre kvartaler

Selskabets resultat følger budgettet, og forventningerne til årets resultat fastholdes. EBVAT-resultatet efter tre kvartaler er 12,6 mio. kr.

PERIODEN 1. JULI TIL 30. SEPTEMBER 2018

- EBVAT-resultatet udgør 4,5 mio. kr.
- Der er foretaget værdireguleringer for i alt 1,8 mio. kr.
- Selskabets indre værdi er steget med 1,10% til 210,85
- Egenkapitalforrentningen før skat udgør 1,3%

PERIODEN 1. JANUAR TIL 30. SEPTEMBER 2018

- EBVAT-resultatet udgør 12,6 mio. kr.
- Værdireguleringer af selskabets ejendomme er 29,7 mio. kr.
- Børskursen er steget med 23,9% fra 177,5 til 220
- Indre værdi er steget med 7,24% til 210,85
- Egenkapitalforrentningen før skat udgør 8,8%

EgnsINVEST Ejendomme Tyskland A/S har i perioden 1. januar til 30. september 2018 realiseret et resultat før skat på i alt 42,3 mio. kr. og et resultat før kurs- og værdireguleringer på 12,6 mio. kr.

Selskabets tomgang er 0,30% for boliger og 2,30% for erhverv pr. 30. september 2018, i alt 0,54% (4 lejemål) og soliditeten udgør 41,2%.

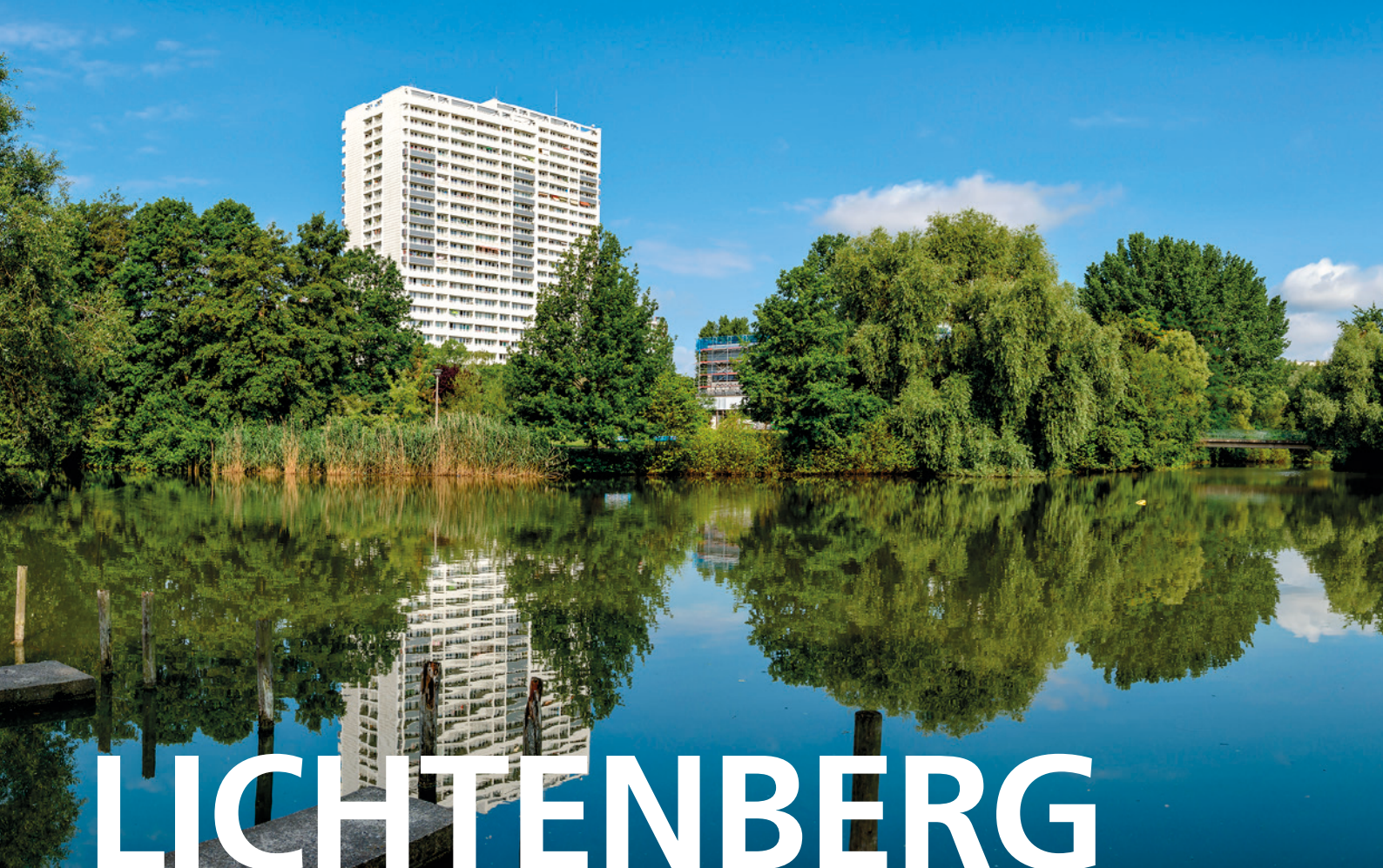
De likvide beholdninger udgør 14,4 mio. kr. Der er ubenyttede kreditter i selskabet på 54,9 mio. kr., som kan anvendes til renoveringsprojekter og andre tiltag på ejendommene.

LEDELSENS FORVENTNINGER

"EBVAT-resultatet følger budgettet, så selskabet fastholder forventningerne til et 2018-resultat, der ligger i intervallet 15,5-16,0 mio. kr. Hertil kommer værdireguleringer af selskabets ejendomme, som pr. 30. september i år var på 29,7 mio. kr.", fortæller administrerende direktør, Thorkild Steen Sørensen. ■

EBVAT

Resultatet efter renter, men før dagsværdireguleringer og særlige poster.

Landsbyidyl og de udskældte plattenbau-etageejendomme, blander sig med altbau og nybyggeri i Lichtenberg, et af Berlins østlige distrikter. På den kulturelle side mikser fortidens grumme skygger sig med resultatet af asiatisk initiativrigdom.

Af Ulla Sørensen

Beboerne i Lichtenberg har i lang tid forsøgt at bevare distriktets charme og attraktive beliggenhed som en hemmelighed, men dette er fortid nu. Berlinerne er for længst begyndt at flytte fra de mest centrale bydele til områder, som for eksempel Lichtenberg. Det er en udvikling som dels er et resultat af, at stilladskaravanerne også har været forbi her, samt at der er bygget nye boliger. En tredje stærkt medvirkende faktor er høje lejepriser. Disse er steget aller mest i de centrale bydele som for eksempel Charlottenburg, Mitte, Prenzlauer Berg og Friedrichshain.

LANDSBYMILJØ, ETAGEJENDOMME, ALTBAU

Distriktet ligger i den østlige del af Berlin og består blandt andet af bydelene Hoheschönhausen i nord, Lichtenberg i midten og Karlhorst og Rummelsburg i syd. På den måde strækker distriktet sig fra den nordlige grænse af Berlin på langs ned til Berlins sydøstlige distrikt, Treptow-Köpenick. Bydelen, der lægger navn til distriktet grænser op til Friedrichshain, hvor EgnsINVEST Ejendomme Tyskland A/S ejer en del ejendomme. Selskabets ejendomme i Lichtenberg er placeret i Karlhorst mod syd.

For den boligsøgende byder Lichtenberg på lidt af hvert. I nord præger etageejendomme fra DDR-tiden, de såkaldte plattenbau, mange boligområder, mens enfamiliehuse og punkthuse befinder sig i bydelen Karlhorst i syd. På en rundtur her får man en fornemmelse af et idyllisk landsbymiljø. Foran husene er der græs, blomster og buske og imellem punkthusene små

parkanlæg med legepladser. Nybyggeri finder man primært i Rummelsburg, som ligger langs med floden Spree i den sydvestlige del af Lichtenberg. Her er de seneste år etableret nogle attraktive boligkvarterer med beliggenhed tæt ved vandet. Sporvognen ved Warschauer Brügge i Friedrichshain kører direkte mod øst ind i bydelen Lichtenberg. Ejendommene her er lige som i store dele af Friedrichshain restaureret altbau. Stemningen er dog mere rolig og moden. En gåtur i boligkvartererne afslører for eksempel, at ungdomsmiljøer med skateboardbaner og natklubber ikke er så udpræget i gadebilledet her, som det er i Friedrichshain.

VÆKST I INDBYGGERTALLET

I takt med at boligmarkedet i det centrale Berlin er buldret afsted, har opmærksomheden mod Lichtenberg ændret sig, så distriktet fra at være lidt hemmelig og ukendt i dag hører til et af de attraktive steder at bo. Tilflytningen tog fart i 2012 og kulminerede foreløbig i 2016. På disse fem år steg antallet af indbyggere med 11,69%, mens det i samme periode steg med 8,31% i Berlin som helhed. Den stigende popularitet skyldes naturligvis ikke kun, at befolkningen har fået øjnene op for Lichtenbergs charme. Tilvæksten hænger i høj grad også sammen med, at det har været nemmere at finde en bolig i Lichtenberg end i for eksempel Mitte, Charlottenburg eller Friedrichshain.

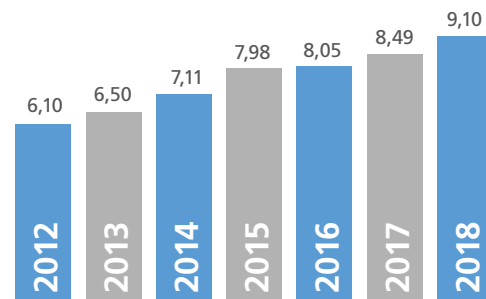
PLATTENBAU

Den udskældte ejendomsstype er bygget med færdigstøbte betonelementer. Dette er ikke i sig selv unikt, da vi bygger mange etageejendomme også i Danmark og andre steder på samme måde. Princippet bag boligtypen er til gengæld meget specielt. I DDR-tiden var det vigtigt, at alle borgere fremstod lige. Statussymboler var ikke en by i Rusland, men en by i Vesteuropa, og man skulle således ikke kunne aflæse, hvorvidt en person tilhørte et højere samfundslag ud fra dennes bolig.

Alle lejlighederne i DDR-plattenbau er derfor opbygget fuldstændig ens. Især for personer med vesteuropæiske rødder har denne ensretning virket kvælende og medvirket til at give plattenbau et blakket ry. Det dårlige ry hænger ligeledes sammen med omfattende byggesjusk, der betyder, at mange plattenbauejendomme i Berlin er af en meget dårlig kvalitet, medmindre de har gennemgået en omfattende renovering.

DEN GENNEMSITLIGE LEJE VED NYUDLEJNING I LICHTENBERG

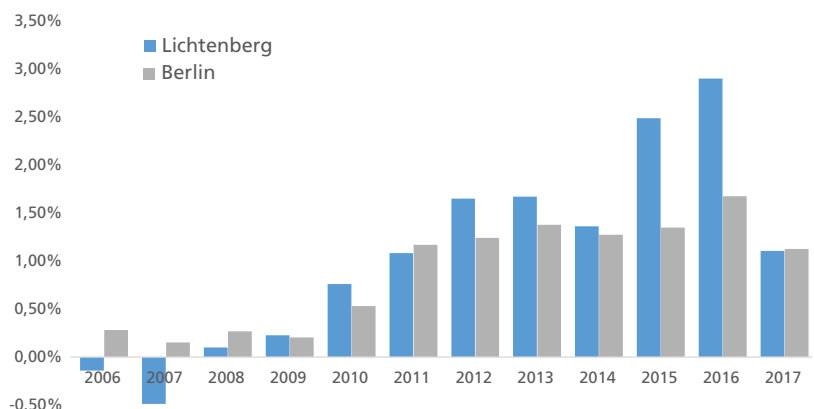
Euro pr. m²

Den største driver generelt på boligmarkedet i Berlin har været befolkningstilvæksten. Efterspørgslen efter en lejlighed er steget og steget, hvilket blandt andet kan aflæses i EgnsinVEST Ejendomme Tyskland A/S' tomgangstal, der har ligget under 2% for boliger i en længere periode og flere gange under 1%. Som altid finder flest det mest attraktivt at bo i centrum, men Lichtenberg har stået næst øverst på ønskesedlen for mange. Distriktets mange muligheder, der kan opfylde næsten alle boligbehov, har sandsynligvis været i spil. Ligeledes er det attraktivt for de fleste at bo tæt på grønne områder, hvilket distriktet også tilbyder sine borgere. Blandt andet har distriktet en stor zoologisk have.

I takt med tilflytningen er der kommet pres på boligmarkedet også i Lichtenberg, og det har fået lejepriserne til at stige, hvilket fremgår af figuren. På seks år er den gennemsnitlige leje ved nyudlejning steget med 49% fra 6,10 til 9,10 euro pr. kvadratmeter. I Berlin som helhed steg den i samme periode 48,6% fra 6,59 til 9,79 euro pr. kvadratmeter.

ÅRLIG STIGNING I INDBYGGERTALLET I LICHTENBERG SAMMENLIGNET MED BERLIN I %

VIETNAMESISK HANDELSCENTRUM OG STASI-MUSEER

De store kunstmuseer, operaer, koncertsale m.v. er samlet i Berlins centrale distrikter, men der er kulturelle tilbud og markeringer af Berlins historie i alle distrikter. Lichtenbergs input til Berlins kulturarv er i særlig grad præget af DDR-tiden. Det var i Lichtenberg, at DDRs sikkerhedspoliti, Stasi, havde deres hovedkvarter og fængsel. Begge bygninger fungerer i dag som museer. Ved at oplyse især unge om de grusomme handlinger, institutionen udøvede mod sine egne borgere i en ikke særlig fjern fortid, kan man sige, at bygningerne på den måde gør bod for fortidens syndere.

Altbau i Lichtenberg

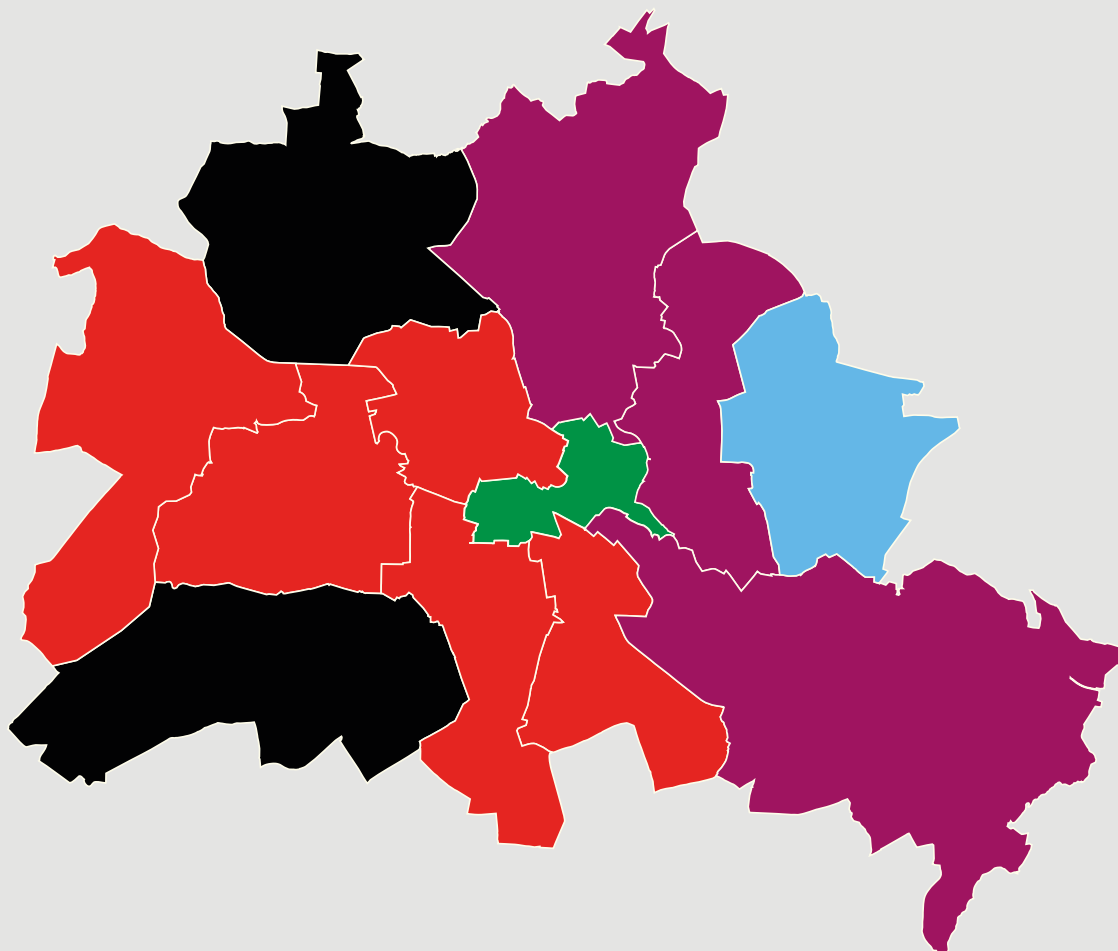

Dong Xuan Centeret er som et stykke Vietnam midt i Tysklands hovedstad og samtidig også en udløber af murens og DDRs fald. Handelscenteret er skabt af vietnamesere, den anden største etniske minoritet i Lichtenberg, og er et resultat af, at der var tætte forbindelser mellem Vietnam og DDR under den kolde krig, hvor der boede og arbejdede et stort antal vietnamesere i Østberlin. Med murens fald og Tysklands genforening mistede de fleste imidlertid deres job, og mange flyttede af den grund tilbage til deres hjemland. Nogen valgte dog at blive og skabe deres egen fremtid. Det er på den baggrund, Dong Xuan Centeret blev grundlagt. Her kan man besøge markedspladsen, og købe nogle asiatiske varer og specialiteter med hjem, mødes med sin vietnamesiske nabo til en kop the eller finde en ny kimono til kæresten. Centeret er blevet et stykke hjemland for de vietnamesere, som bor i Berlin i dag, ligeledes fungerer det som en indkøbscentral for et voksende antal handlende fra Tyskland og nabolandene.

LICHTENBERG I PORTEFØLJEN

EgnsINVEST Ejendomme Tyskland A/S har investeret i Lichtenberg for flere år siden. Som det gælder for resten af Berlin kræver det et godt kendskab til de forskellige kvarterer at vide, hvor det er attraktivt at eje ejendomme. Selskabet er derfor opmærksom på udviklingen i distriktet, som de seneste år er gået meget stærkt. ■

Det politiske landkort i Berlin

Valget til det seneste delstatsparlament i Berlin fandt sted den 18. september 2016. SPD fastholdt magten og dannede sammen med De Grønne og Die Linke en rød, rød, grøn regering med Michael Müller som borgmester.

Farven på distrikterne fortæller hvilket parti, der fik flest stemmer ved det seneste parlamentsvalg.

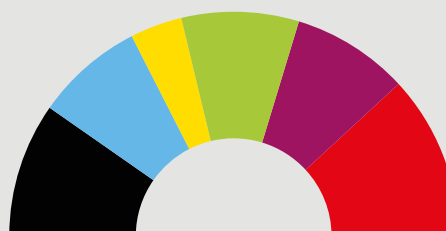
De 160 pladser i delstatsparlamentet fordeler sig med 92 til regeringen og 68 til oppositionen. AfD (Alternatives für Deutschland) kom for første gang ind i parlamentet, ved dette parlamentsvalg. Ser man på stemmefordelingen i forhold til valget i 2011, har både SPD og CDU afleveret vælgere til det nye indvandre-kritiske parti. Når man ser på det politiske landkort over den tyske hovedstad, er der markant forskel på, hvordan øst- og vestberlinerne stem-

mer. Det venstreorienterede parti, Die Linke har deres tro støtter i de gamle østberlinske distrikter, men oplevede ved det seneste valg, at Tysklands nye parti, AfD, fik flest stemmer i det ellers venstreorienterede distrikt Marzahn-Hellersdorf. Det borgerlige CDU har deres højborg i de gamle vestberlinske distrikter Steglitz-Zehlendorf mod syd og Reinickendorf mod nord. SPD, der bedst kan sammenlignes med Socialdemokratiet, samler flest vælgere fra distrikterne i syd og midten af Berlin og mod vest. Den grønne bevægelse har til gengæld godt fat i vælgerne fra Friedrichshain-Kreuzberg.

Det næste valg til delstatsparlamentet i Berlin finder sted i 2021.

Parti	Antal pladser i Delstatsparlamentet/ Abgeordnetenhaus
SPD	38
Linke	27
Grønne	27
CDU	31
AfD	25
FDP	12

FORDELING AF DE POLITISKE PARTIER I DELSTATSPARLAMENTET / ABGEORDNETENHAUS

Berlin bliver en **smart** by

Siemens investerer 600 millioner euro i den nye innovationspark, Siemens 2.0, som kommer til at ligge i Berlin. Den 31. oktober blev kontrakten underskrevet af Berlins borgmester og bestyrelsen i Siemens.

Det bliver i Berlin, at Siemens' planer om et innovationscenter skal føres ud i livet. Kontrakten blev underskrevet af Berlins borgmester og bestyrelsen i Siemens den 31. oktober. Siemens planlægger den største enkeltinvestering i sin historie i Berlin på det historiske industriareal i det nordvestlige Berlin. I de kommende år vil op til 600 millioner euro blive investeret i et nyt arbejdsmiljø: Siemensstadt 2.0. Projektet dækker et areal på 70 hektar og har til formål at omdanne det store industriområde til et fremtidens moderne

byområde. Michael Müller Berlins borgmester sagde, da aftalen var underskrevet: *"Dette engagement vil skabe impulser i Berlin de næste 20 år. Det vil skabe arbejdspladser, forskermiljøet vil profiteres heraf og infrastrukturen vil også blive udviklet. Berlin bliver mere og mere en smart by"*

Projektet er et langsigtet engagement, der er orienteret mod fremtiden. Målet er at Siemens 2.0 bliver et symbol på innovation og videnskab. Siemens og Berlin sigter mod at bruge deres samarbejde til at styrke Berlins image som et sted for fremtidens industrier og teknologier og gøre Siemens 2.0 til et centralt punkt i den plan. Projektet planlægger at udvikle Siemensstadt i Spandau til en teknologipark med en inkubator i hjertet inden 2030. Den eksisterende industrielle arkitektur giver et attraktivt miljø til nye arbejdsmodeller og et godt grundlag for fremtidige nye produktionskrav. ■

©Siemens AG

Finanskalender 2019 EgnsinVEST Ejendomme Tyskland A/S

28. marts 2019

Offentliggørelse af Årsrapport 2018

22. august 2019

Halvårsrapport

29. maj 2019

Ordinær generalforsamling

21. november 2019

Periodemeddelelse

29. maj 2019

Periodemeddelelse

EgnsinVEST
EjendommeTyskland

Er du på udkig efter en Chanel-taske, men gerne vil spare lidt penge, ved at købe den brugt, kan det være en god idé at indlede jagten i Charlottenburg i Berlin, nærmere bestemt i Mommsenstraße, vestberlins Secondhand Mile. Her finder man blandt andre designer secondhand forretningerne, Macy's og Secondo.

Designer Secondhand

– jagten på en brugt Chanel-taske

PRADA

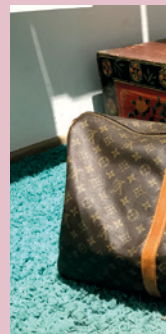
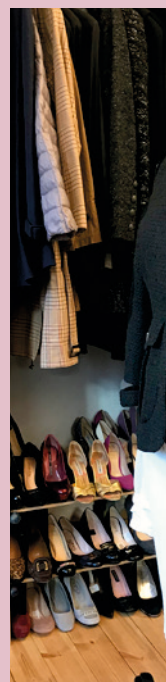

Af Ulla Sørensen

Jeg besøger begge forretninger en eftermiddag i november og taler med indehaverne, henholdsvis Theresia Wirtz og Natalia Pismenskaia. Hos Macy's skal man ringe på for at komme ind. Indehaveren, Theresia Wirtz tager venligt imod og byder indenfor i en lille men velindrettet forretning. I moderne reoler langs væggene står sko og støvler og på hylderne ovenover ligger, jeans og bluser pænt lagt sammen. Oven på reolen står der tasker. Længere inde i forretningen hænger bøjler med jakker, nederdele og kjoler, her er også to prøverum. Macy's har siden åbningen i 1985 haft adresse i Mommsenstraße, og Theresia Wirtz var den første i Berlin, som begyndte at sælge brugt tøj, sko og accessories af eksklusive designere. Hendes forretning ligger på de officielle top-ti-liste over de bedste designer secondhand-butikker i Berlin, en status som Theresia Wirtz er opmærksom på at pleje, da det især giver udenlandske kunder i butikken.

Dior

GUCCI

"Jeg har ti faste kunder, som har handlet hos mig i mange år, og de tager nu også deres døtre med. Så har jeg en del skuespillere og kostumierer, der handler hos mig, endelig har jeg også en række udenlandske kunder – mange danskere for eksempel," fortæller indehaveren. Nogle mærker er mere populære end andre, og når det gælder en Chanell-taske, må kunderne skrive sig på en venteliste, for de er meget efterspurgt, kan Theresia Wirtz fortælle.

Skønt varerne er billigere, end når det er nyt, er det stadig topmærker, og prisen er derefter. En brugt kjole fra Dior koster let 1.800 kr. "Vi forhandler kun topmærker og kun varer, som er i god stand", fortæller hun, hvilket bekræftes, når man kigger nærmere på de sko, tasker, jakker osv., der er udstillet i forretningen, flere ting ser ud som om, de aldrig har været brugt, hvilket blandt andet gælder Louis Vuittons klassiske rejsetaske, som er til salg i forretningen.

Mens vi sidder og snakker, kommer to kvinder ind i forretningen. Den ene har nogle tørklæder i en taske, og den anden bærer en æske, som indeholder et par støvler. Theresia Wirtz fortæller efterfølgende, at det er sådan hun får varer i butikken. Kvinderne har erhvervet tingene fra nyt og kommer til hende for at få dem solgt videre, når de ikke ønsker at bruge dem mere eller mangler plads i deres klædeskab. Hun tager varerne i kommission i to måneder, og hvis de ikke bliver solgt i den periode, får leverandørerne dem retur. På den måde har Theresia Wirtz aldrig varer i butikken, som hun ikke kan få solgt og heller ikke bundet kapital i et varelager. Når varerne bliver solgt, afregner hun med sælgerne.

Indehaveren af Secondo, Natalia Pismenskaia, er modsat Theresia Wirtz ny i faget. Hun købte forretningen for 10 måneder siden, men navnet og konceptet bag forretningen har været etableret i godt 30 år. Også hun sælger varer i kommission, og har dem også kun i to måneder. "Jeg har dog 20 faste leverandører, som hver uge kommer med noget til mig, og det jeg får fra dem,

sender jeg aldrig tilbage. Jeg kender deres snit og størrelse og har en plads til hver af dem på mit lager," fortæller hun. Generelt er der meget administrativt arbejde med at holde styr på, hvem der kommer med hvilke varer og få det registreret samt

"Jeg har ti faste kunder, som har handlet hos mig i mange år, og de tager nu også deres døtre med.

givet besked, når varerne enten bliver solgt eller skal retur. Secondos indehaver ønsker sig derfor brændende et digitalt lagerstyringssystem, hvilket hun håber at kunne investere i inden for de næste par år.

Der er et spørgsmål, jeg er særligt optaget af: Kan man tale om mode inden for brugte designvarer? Det svarer Natalia Pismenskaia bekræftende på: "Moden kommer i bølger. Hermes' og Chanel er altid populære, men jeg mærker, at efterspørgslen er stigende. Jeg har kunder, som kommer ind og beder mig finde alt, hvad jeg har af Chanel i forretningen. I år er især Dior genopstået og bliver meget efterspurgt, og mine ældre kunder vil gerne have Anna von Griesheim" (Designer fra Berlin. red.). Hun fortæller ligeledes, at priserne på de modeprægede varer stiger i takt med efterspørgslen. Sælgerne holder lige som hende øje med, hvordan markedsprisen er, og indretter sig efter den.

Interviewet bliver afbrudt af en kvinde, som er på udkig efter en bluse med et bestemt snit. Mens Natalia Pismenskaia er optaget af at ekspedere kunden, kigger jeg mig omkring. Forretningen er ret lille, men kvadratmeterne er udnyttet optimalt. Varerne er velorganiseret, med sko og støvler på lave hylder ved gulvet og tøjet på bøjler ovenover. Frakker og de lange kjoler hænger bagest i butikken. En gine placeret centralt ved døren har fået æren af at bære en klassisk Chaneljakke med tilhørende

hat. Udover de verdenskendte designermærker, som Prada og Dolce & Gabbana, falder mine øjne på et par sko fra Manolo Blahnik – mærket er særlig kendt fra Tv-serien, Sex and the City.

Natalia Pismenskaia har en særlig forkærlighed for den enkle skandinaviske stil, som hun foretrækker frem for den berlinske. I butikken kan jeg således også finde produkter fra skandinaviske designere. Når hun skal fortælle, hvad der kendetegner den berlinske stil, siger hun: *"I Berlin er det mest cool, hvis man mikser og bærer et dyrt designermærke sammen med et, hvor priserne er mere gunstige. Det tror jeg er specielt for Berlin sammenlignet med andre storbyer i Europa."*

Når indehaveren af Secondo søger ny inspiration går turen ofte til Stockholm og København. Hun bruger gerne en weekend på at besøge mode- og vintageforretninger i de nordiske hovedstæder, ligesom hun holder sig orienteret om, hvad der rører sig hos de danske, norske og svenske designere.

Klokken er ved at være så mange, at folk har fået fri fra arbejde, det betyder flere kunder i forretningen og jeg takker derfor af. Måske skulle man gå hjem og kigge efter, om der skulle gemme sig nogle gode sager i skabet, som ikke bliver brugt mere og derfor kan sættes til salg. ■

Departures

Flight	Destination
LH 7935	LONDON
JK 8257	ROME
AC 9538	NEW YORK
SR 6482	PARIS
EV 7639	BERLIN
TU 5422	MADRID
AA 3675	BARCELONA
UA 7365	STOCKHOLM
	HELSINKI

Flyv til Berlin på godt en time

Aldrig har det været nemmere at komme til Berlin. I takt med at danskernes interesse for at besøge metropolen er vokset, har en række flyselskaber åbnet ruter mellem Danmark og Berlin.

Fra lufthavnene Billund og Aarhus kan man flyve direkte til Berlin flere gange om ugen og fra København er der afgang hver dag. Turen tager godt en time.

Berlin har to lufthavne, og afhængig af flyselskabet lander man i henholdsvis Tegel, som ligger i den nordvestlige del af Berlin, eller i Schönefeld, der ligger i den sydøstlige del af Berlin. Uanset, hvor man lander, er der offentlige tog- eller busforbindelser ind til Berlins centrum. Fra Schönefeld kan man vælge regionaltoget eller S-banen. Fra Tegel skal man tage bussen. Billetterne kan med fordel købes online hjemmefra, så man slipper for at stå i kø ved en af billetautomaterne, når man ankommer.

Hvis turen til og fra lufthavnen skal være med taxa, er priserne set med danske øjne yderst rimelige. Kreditkort er de til gengæld ikke så glade for, så hav endelig kontanter med. ■

På det alternative julemarked "Holy Shit" sælges der brugskunst af skateboards.

Klassisk eller utraditionelt?

Af Charlotte Baagø

Juletraditioner betyder meget for mange mennesker. Og en af traditionerne kan være, at tage på julemarked og komme i den rette stemning mellem godter, nisser og bjældeklang. Det er også populært at tage til tyske julemarkeder, ikke mindst i Berlin, hvor adskillige smukt pyntede markeder præsenterer sig selv rundt om i byen. Sidst i november åbner alle julemarkederne deres boder med varm glühwein, brændte mandler og sprøde vafler. Der bydes på hyggelig underholdning for både børn og barnlige sjæle. Et sted kan man løbe på skøjter, et andet sted er der mulighed for en romantisk tur i pariserhjul.

Men også julemarkeder udvikler sig med tiden, og rundt om i Berlin dukker nye spændende markeder op. Ved Alte Münze på Molkenmarkt i Mitte er der kommet et vegansk julemarked, med mad og drikke helt i tråd med tidens grønne mad-trend. Vil man opleve en stemningsfuld udsigt over byens mange lys, er det julemarkedet på taget af Neukölln-arkaden, man skal besøge. Det er særlig smukt efter mørkets frembrud.

Hvis man tager til bydelen Kreuzberg, kan man besøge nogen af de mere specielle julemarkeder. Det meste hippe og

trendy bærer navnet "Weihnachtsrodeo" og holder til i en gammel isfabrik.

"Holy Shit" er navnet på et andet designer-julemarked i Kreuzberg, og her kan der købes unikvarer inden for mode, smykker, fotos og brugskunst, alt fremstillet af lokale kreative kunsthåndværkere. Underholdningen sørger lokale DJ's for.

I Friedrichshain kan man både besøge det kreative marked "Heissa Holzmarkt" og det historiske "RAW-Gelände". Heissa Holzmarkt ligger skønt placeret ned til Spree mens sidstnævnte er inspireret af middelalderen. Her kan man opleve arbejdende værksteder med smede, pottemagere og træskærere eller måske afprøve sine færdigheder med bue og pil.

Mangler du det sidste for at julestemningen helt kan indfinde sig, så læg vejen forbi ét af de store klassiske julemarkeder. De mest populære er stadig ved Gendarmenmarkt, Gedächtniskirche, Schloß Charlottenburg, Rotes Rathaus, Alexander Platz og Potsdamer Platz. Her ligner julen helt sig selv, og det er i vel grunden heller ikke så tosset. ■

Glædelig Jul!